

Marzec 2023

Szanowni Państwo,

Koniec 2021 roku oznaczał zakończenie pewnego etapu pracy Priorytetowych Obszarów Badawczych (POB) funkcjonujących w ramach programu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza (IDUB)”. Zmianie uległa dotychczasowa struktura POBów, a część ich aktywności została przeniesiona do realizacji w ramach struktur wydziałowych. Można tutaj zaliczyć m. in. finansowanie publikacji w otwartym dostępie (Open Access), finansowanie wyjazdów zagranicznych, organizację współpracy badawczej z partnerami z innych ośrodków, oraz wiele innych działań. Z kolei rozpoczął się okres intensywnych prac nad przygotowaniem projektów flagowych (PF).

W ramach POB FutureSoc w 2022 roku przygotowano, zgłoszono oraz uruchomiono 6 PF. Są to:

- Behaviour in Crisis LAB (BiC-L)
- Campus Living Lab (CLL)
- Centre for Brain Research (CBR)
- Future Democracy LAB (FDL)
- Future Law Lab (FLL)
- Mathematical Cognition and Learning LAB (MCLL)

Są to projekty międzywydziałowe, realizowane we wszystkich jednostkach należących do POB FutureSoc, a jednocześnie otwarte na współpracę również z innymi jednostkami Uniwersytetu Jagiellońskiego. Projekty te w pełni wpisują się w cele programu ID.UJ oraz spełniają zasady 4*I. Obejmują merytorycznym zakresem wszystkie dyscypliny nauk społecznych oraz inne dyscypliny (np. nauki ścisłe i przyrodnicze, nauki humanistyczne). Informacje na temat zakresu tych projektów są przedstawione na stronie internetowej POB.

Rok 2022 był przejściowym, kiedy obok prac nad przygotowaniem PF były podejmowane działania mające na celu zakończenie realizacji minigrantów z lat poprzednich. Tytułem podsumowania w tym oraz kolejnych numerach *Informatora POB FutureSoc* zostanie zaprezentowane podsumowanie tych minigrantów. Celem jest przybliżenie tematyki, która była przedmiotem badań oraz najważniejszych osiągnięć. W ramach bieżącego numeru zostało zaprezentowane sprawozdanie z realizacji konkursu dla wybitnych studentów UJ „Granty dla przyszłości”.

Dr hab. Piotr Łasak, prof. UJ

Koordynator POB FutureSoc

Konkurs dla wybitnych studentów UJ "Granty dla przyszłości" w ramach Priorytetowego Obszaru Badawczego Society of the Future

W ramach konkursu dla wybitnych studentów UJ „Granty dla przyszłości” w Priorytetowym Obszarze Badawczym FutureSoc przyznano 20 minigrantów na łączną kwotę 132 703,92 zł. Projekty, które uzyskały dofinansowanie, były realizowane w okresie od czerwca do grudnia 2021 roku. Spośród przyznanych minigrantów 16 zostało uruchomionych i pomyślnie zakończonych. Tematyka tych projektów była zróżnicowana i obejmowała zagadnienia z wielu obszarów wchodzących w skład nauk społecznych. Charakterystyka wybranych projektów była następująca:

Projekt 1.

Fake newsy i dezinformacja jako forma aktywności terrorystycznej w cyberprzestrzeni

Celem projektu była identyfikacja i analiza zjawiska posługiwania się fake newsami i dezinformacją w działalności terrorystów związanych z różnymi ideologiami (dżihadyzmem, skrajnie prawicową i skrajnie lewicową) ze szczególnym uwzględnieniem metod, celów, skali zjawiska i związanych z tym zagrożeń dla bezpieczeństwa. Zdiagnozowanie problemu wykorzystania dezinformacji przez terrorystów prowadzi do pytania, czy wypracowane w ramach Unii Europejskiej metody i instrumenty zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania rozpowszechniania treści terrorystycznych w Internecie mają zastosowanie i są skuteczne także w walce z fake newsami. Projekt prowadzi do wniosku, iż między omawianymi zagrożeniami zachodzą na tyle istotne różnice, że należy wypracować osobne sposoby reakcji na nie. Rezultatem projektu było opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma.

Projekt 2.

Powstawanie nowych cieśnin w Arktyce w świetle prawa międzynarodowego na przykładzie Przejścia Północno-Zachodniego

Celem projektu było zbadanie, jak w obliczu zmian klimatycznych w Arktyce rysuje się kwestia statusu prawnego Przejścia Północno-Zachodniego (PP-Z). W konkluzjach wskazano, że jakkolwiek trudno uznać na obecnym etapie rozwoju prawa międzynarodowego, by Kanada mogła wywodzić jakieś prawa z historycznego wykorzystywania przez Inuitów lodu pokrywającego PP-Z, to nie oznacza to, by prawa ludności tubylczej były bez znaczenia dla regulacji statusu PP-Z. Jeżeli bowiem miałby powstać jakiś reżym prawny szczegółowo regulujący status tego obszaru, to powinien on uwzględniać postanowienia UNDRIP - przynajmniej w tym zakresie, w którym stanowi ona kodyfikację już istniejącego prawa zwyczajowego. Rezultatem projektu było opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma.

Projekt 3.

Unia Europejska w obliczu pandemii COVID-19 - klęska integracji europejskiej czy droga do ściślejszej współpracy państw członkowskich?

Celem projektu było zbadanie aktualnej pozycji Unii Europejskiej i kierunku dalszej integracji państw członkowskich, z uwzględnieniem kryzysów z jakimi UE zmagają się w ostatnich latach oraz reakcjami Unii i państw członkowskich na rozprzestrzenianie się pandemii COVID-19 w Europie. Przeanalizowany został

także wpływ kampanii dezinformacyjnych i manipulacyjnych treści skierowanych przeciwko UE. W badaniach wykazano, że działania manipulacyjne prowadzone w sieci stanowią współcześnie realne zagrożenie dla bezpieczeństwa i mają znaczący wpływ na postrzeganie i ocenę roli podmiotów na arenie międzynarodowej. Do uzyskanych rezultatów tego projektu można zaliczyć m. in. wystąpienia na czterech konferencjach naukowych oraz opracowanie i złożenie do wydawnictwa monografii naukowej.

Projekt 4.

Pomoc państwa przedsiębiorcy w czasach kryzysu COVID-19 - nowe spojrzenie na konstytucyjną zasadę równości? Studium przypadku.

Celem projektu była wszechstronna analiza prawna obostrzeń i środków pomocowych wprowadzonych przez organy państwa w pierwszej fali pandemii COVID-19 w Polsce oraz odpowiedź na pytanie, czy wdrożone rozwiązania spełniały konstytucyjny standard równości jednostek wobec prawa. Wyniki projektu wskazały, że organy państwa udzielając pomocy przedsiębiorcom nierzadko niezasadnie zrównały różnych uczestników rynku, naruszając tym samym wspomnianą zasadę. Wykazano również, że obecnie obowiązująca systematyka stanów nadzwyczajnych niewystarczająco skutecznie chroni system prawny przed intencjonalnym wprowadzeniem w nim chaosu prawnego poprzez brak przestrzegania podstawowych zasad ustrojowych. Rezultatami projektu była prezentacja wyników badania na konferencji naukowej oraz przygotowanie i publikacja monografii naukowej.

Projekt 5.

Umowy o świadczenie usług nowego rodzaju

Założeniem projektu było zbadanie problemów, które powstają w obrocie prawnym w związku z regulacją umów o świadczenie usług w kodeksie cywilnym. Sektor usług już teraz stanowi największą część nowoczesnej gospodarki. Jego znaczenie z biegiem lat będzie się zwiększać. W praktyce w obrębie tego sektora będą kształtować się nowe typy umów nienazwanych, co możemy zaobserwować już teraz. Przykłady nowych typów umów o świadczenie usług związane są zazwyczaj z rozwojem nowych technologii. W tym kontekście w projekcie szczególną rolę poświęcono typom umów rozwijającym się na rynku energetycznym. Przeprowadzono analizę wcześniej nieopisanego typu umów nienazwanych, których przedmiotem jest świadczenie polegające na analizie danych dotyczących zużycia energii, a następnie na ich podstawie zarządzanie zużyciem energii. Rezultatem projektu była prezentacja wyników badania na dwóch konferencjach naukowych oraz opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma

Projekt 6.

Zastosowanie aplikacji typu "contact tracing" w kontekście bezpieczeństwa danych. Studium przypadku aplikacji państwowych Polski, Wielkiej Brytanii i Chin

Celem projektu było zbadanie zastosowania aplikacji typu "contact tracing" w kontekście bezpieczeństwa danych na podstawie studium przypadku aplikacji państwowych w Polsce, Wielkiej Brytanii i w Chinach. W każdym kraju, który był analizowany w tym projekcie badawczym, kontekst społeczny i polityczny był bardzo ważny dla popularności aplikacji. Zaufanie do państwa i rządu było również istotnym czynnikiem dla użytkowników aplikacji śledzących kontakty. Rezultatem projektu była prezentacja wyników badania na konferencji naukowej, prezentacja wyników badania na międzynarodowym kongresie oraz opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma.

Tabela 1. Szczegółowe zestawienie wszystkich projektów zrealizowanych w ramach konkursu dla wybitnych studentów UJ „Granty dla przyszłości” w POB Society of the Future

Lp.	Kierownik projektu	Tytuł	Dziedzina nauki	Najważniejsze osiągnięte rezultaty
1	Zuzanna Przyszlak	Fake newsy i dezinformacja jako forma aktywności terrorystycznej w cyberprzestrzeni	Dziedzina nauk społecznych: nauki prawne; nauki o bezpieczeństwie	Opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma
2	Jan Woźniak	Powstawanie nowych cieśnin w Arktyce w świetle prawa międzynarodowego na przykładzie Przejścia Północno-Zachodniego	Dziedzina nauk społecznych: nauki prawne	Opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma
3	Magdalena Lubaś	Wizerunek bankowości spółdzielczej w dobie rozwoju gospodarki cyfrowej	Dziedzina nauk społecznych: nauki o zarządzaniu i jakości	Prezentacja wyników badania na konferencji naukowej
4	Anna Moskal	Unia Europejska w obliczu pandemii COVID-19 - kłeska integracji europejskiej czy droga do ściślejszej współpracy państw członkowskich?	Dziedzina nauk społecznych: nauki o polityce i administracji	Przygotowanie szkolenia dla licealistów; Przygotowanie webinarium; wystąpienia na 4 konferencjach naukowych (ogólnopolskich i międzynarodowych); złożenie monografii naukowej do wydawnictwa
5	Kacper Koman	Pomoc państwa przedsiębiorcy w czasach kryzysu COVID-19 - nowe spojrzenie na konstytucyjną zasadę równości? Studium przypadku.	Dziedzina nauk społecznych: nauki prawne; ekonomia i finanse; nauki o polityce i administracji	Prezentacja wyników badania na konferencji naukowej; przygotowanie i publikacja monografii naukowej
6	Tadeusz Zbiegień	Umowy o świadczenie usług nowego rodzaju	Dziedzina nauk społecznych: nauki prawne	Prezentacja wyników badania na dwóch konferencjach naukowych; opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma
7	Magdalena Krupa	Ochrona godności i praw człowieka a celowa modyfikacja genomu ludzkiego	Dziedzina nauk społecznych: nauki prawne	Opracowanie artykułu naukowego
8	Natasza Gadowska	Usługi cyfrowe. Prawne i społeczne uwarunkowania działalności globalnych platform internetowych	Dziedzina nauk społecznych: nauki prawne; nauki socjologiczne	Uczestnictwo w międzynarodowej szkole letniej; opracowanie i złożenie do czasopisma trzech artykułów naukowych
9	Igor Szpotakowski	Chińskie sądy przyszłości jako globalna wizja - wirtualne sądownictwo w czasie pandemii	Dziedzina nauk społecznych: nauki prawne; nauki o bezpieczeństwie; nauki o polityce i administracji; nauki o zarządzaniu i jakości	Prezentacja wyników badania na konferencji naukowej; opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma

10	Sabina Długosz	Protesty społeczne w dobie pandemii COVID-19	Dziedzina nauk społecznych: nauki o polityce i administracji; nauki prawne; nauki socjologiczne	Organizacja webinarium; przygotowanie i publikacja monografii naukowej
11	Angelika Kaczmarek	Wykorzystywanie technologii informatycznych na rynku usług prawnych	Dziedzina nauk społecznych: nauki prawne. Dziedzina nauk ścisłych i przyrodniczych: informatyka	Uczestnictwo w międzynarodowej szkole letniej
12	Gabriela Legutko	Badanie pilotażowe wpływu polsko- ukraińskiej interferencji kulturowej na proces przyswajania języka polskiego jako obcego.	Dziedzina nauk społecznych: pedagogika	Prezentacja wyników badania na konferencji naukowej
13	Ilona Poseliuzhna	Od instrumentalizmu do konstruowanej społecznie sztucznej inteligencji – problem technologii w stosunkach międzynarodowych	Dziedzina nauk społecznych: nauki o polityce i administracji	Prezentacja wyników badania na 2 konferencjach naukowych; opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma
14	Zuzanna Kopania	Zastosowanie aplikacji typu "contact tracing" w kontekście bezpieczeństwa danych. Studium przypadku aplikacji państwowych Polski, Wielkiej Brytanii i Chin	Dziedzina nauk społecznych: nauki o polityce i administracji; nauki prawne; nauki o bezpieczeństwie	Prezentacja wyników badania na międzynarodowym kongresie; prezentacja wyników badania na konferencji naukowej; opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma
15	Yiyu Chen	Prawo prywatne międzynarodowe i międzynarodowe postępowanie cywilne w Chinach, w Polsce i UE	Dziedzina nauk społecznych: nauki prawne	Udział w trzech kursach letnich
16	Patrycja Kalinowska	Tożsamość indywidualna i zbiorowa osób niebinarnych na przykładzie studentów w Krakowie ze szczególnym uwzględnieniem form neutralnych płciowo	Dziedzina nauk społecznych: nauki socjologiczne	Opracowanie artykułu naukowego i złożenie go do czasopisma

Opracowano na podstawie sprawozdań złożonych przez kierowników minigrantów